7/5693

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.18.0.APK.0.03-02-090.01- 653-1382 16/5/2005

Konu : Sayın Emin ŞİRİN'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 25/04/2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-10553 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Emin ŞİRİN'in "Ege Denizi ve Akdeniz kıyısındaki yerleşim bölgelerinin çevre kirliliğinden korunması yönündeki çalışmalara ilişkin " 7/5693 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK:
1- Cevabi yazı (5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.
(Kan. Kar.Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

Atatürk Bulvarı No:153 Bakanlıklar 06650 ANKARA *Ayrıntılı bilgi için irtibat:Alper Tolga ARSLAN Şb. Müd.V.*
Tel: (0312) 417 77 29 Fax:(0312) 417 91 60
e-posta: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr Web:www.cevreorman.gov.tr

7/5693

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN EMİN ŞİRİN'İN "EGE DENİZİ VE AKDENİZ KIYISINDAKİ YERLEŞİM BÖLGELERİNİN ÇEVRE KİRLİLİĞİNDEN KORUNMASI YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALARA İLİŞKİN " 7/5693 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1,2 a) Ülkemizde katı atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertarafına ilişkin yükümlülükler 5272 sayılı Belediyeler Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyeler ve büyükşehir belediyelerine verilmiştir. 2872 sayılı Çevre Kanunu'na istinaden hazırlanan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği 14/03/1991 ve 20814 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, atık yönetimi konusunda belediyelerin yapmış olduğu çalışmalar denetlenmekte ve ilgili mevzuat doğrultusunda yönlendirilmektedir.

Ülke genelinde katı atık sorununun çözümlenmesi için 2003 yılında 2003/8 sayılı Genelge ile; il genelinde bölgesel işbirliği yapabilecek belediyelerin işbirliği ile alternatif katı atık depolama alanlarının belirlenmesi istenmiştir. Ayrıca vahşi atık depolama alanlarının ise Katı Atık Kontrolü Yönetmeliği ve Katı Atık Depo Sahalarının Yönetimi ile ilgili Yönerge doğrultusunda kapatılarak rehabilite çalışmalarının başlatılması gerektiği yönünde tüm valilikler talimatlandırılmıştır. Valilikler ve belediyelere söz konusu çalışmalarda Bakanlığımızca her konuda yardımcı olunmaktadır. Bu belediyelerden çalışmalarını belirli bir aşamaya getirenler ile teknik ve mali işbirliği arttırılarak çalışmalar devam etmektedir.

Ayrıca Ülkemizin Avrupa Birliği (AB) uyum sürecinde çevre alanındaki mevzuat uyumlaştırma ve uygulamaya dönük yükümlülüklerini karşılayabilmesine destek sağlamak amacıyla, AB tarafından sağlanan mali yardımın 2002 yılı programlaması kapsamında çevre sektörüne yönelik olarak Bakanlığımızca "Türkiye için Çevre Alanında Kapasite Geliştirilmesi Projesi" çalışmaları esnasında Çanakkale İli ve Kuşadası İlçesi pilot yerleşim bölgeleri seçilmiş ve bu kapsamda Çanakkale'de; Lapseki, Umurbey, Kepez, Çardak, Kumkale ve İntepe belediyelerinin Kuşadası'nda ise Söke, Davutlar ve Güzelçamlı belediyelerinin bir araya gelmesi ile oluşturulan birliklerin, katı atık sorununu çözmek için çalışmalar başlatılmıştır.

Bu kapsamda; söz konusu yerleşim birimlerinin **"Birlik Modeli"** ile taslak fizibilite projeleri tamamlanmıştır. Halen projelerin ÇED süreçleri devam etmektedir. ÇED sürecinin ve dizayn projelerinin yılın son çeyreğine kadar tamamlanması öngörülmektedir. Ayrıca projeler için AB fonlarından yardım temin edilebilmesi amacıyla çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

1,2 b) Çevre Kanununun 11 inci maddesi 3 üncü fıkrası uyarınca, sorumluluk bölgelerinde oluşan atıksuların toplanması, iletilmesi ve bertaraf edilmesi işlemlerini yerine getirme görevi belediyelere verilmiştir. Ayrıca, 31 Aralık 2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinde atıksu toplama ve bertaraf esasları belirlenmiş olup, bu Yönetmelikte yer alan ; "yetki sınırları içindeki taşınmaz mal sahipleri için atıksularını arıtma tesisi ile sonlandırılmış ortak atıksu altyapı tesislerine bağlamak ve bu tesisleri kullanmak bir hak ve mecburiyettir." hükmü ile belediyelere görev ve sorumluluk verilmiştir.

Bu itibarla söz konusu bölge içerisinde oluşan evsel ve endüstriyel atıksuların büyük bir kısmı kanalizasyon hattı yardımıyla toplanmakta ve bertaraf edilmektedir. Kanalizasyon hattının bulunmadığı yerlerde ise faaliyette bulunan işletmelerden atıksuların arıtılması

7/5693

amacıyla münferit atıksu arıtma tesislerini kurmaları istenmektedir. Ayrıca, söz konusu bölgelerde yer alan tesisler 2872 sayılı Çevre Kanunu ve buna bağlı olarak çıkartılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde il çevre ve orman müdürlüklerimiz tarafından denetlenmektedir.

Akdeniz ve Ege Denizi'ne kıyısı olan İl ve İlçelerimizin altyapı tesisleri durumu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

İLİN ADI	KANALİZASYONU OLAN BELEDİYE SAYISI	ARITMA TESİSİ OLAN BELEDİYE SAYISI
AKDENİZ'E KIYISI OLAN İLLER		
HATAY	16	1
ADANA	27	2
İÇEL	18	7
ANTALYA	24	16
TOPLAM	**85**	**26**
EGE DENİZİNE KIYISI OLAN İLLER		
MUĞLA	16	5
AYDIN	18	5
İZMİR	67	21
MANİSA	64	4
BALIKESİR	42	5
ÇANAKKALE	27	1
TOPLAM	**234**	**41**

(DİE 2001)

7/5693

Akdeniz ve Ege Denizi'ne kıyısı olan İl ve İlçelerimizin arıtma tesisleri durumu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

EGE DENİZİNE KIYISI OLAN İLLER			AKDENİZİNE KIYISI OLAN İLLER		
İLİ	**YERLEŞİM BİRİMİ**	**ARITMA TESİSİ SAYISI**	**İLİ**	**YERLEŞİM BİRİMİ**	**ARITMA TESİSİ SAYISI**
İZMİR	Menemen	21	**ADANA**	Kozan	1
	Aliağa	32		Yumurtalık	3
	Dikili	1		Ceyhan	8
	Kınık	1		Seyhan	43
	Bergama	9		Kürkçüler	1
	Kemalpaşa	73		İncirlik	1
	Seferihisar	5		**TOPLAM**	**57**
	Pınarbaşı	4	**ANTALYA**	Antalya	20
	Işıkkent	6		Alanya	146
	Bornova	4		Gazipaşa	1
	Halkapınar	2		Serik	6
	Alsancak	4		Manavgat	27
	Bayraklı	2		Kemer	5
	Çiğili	2		Kaş	15
	Karabağlar	1		Aksu	4
	Gaziemir	4		Finike	1
	Güzelbahçe	1		**TOPLAM**	**225**
	Menderes	6	**HATAY**	İskenderun	88
	Burca	1	**MERSİN**	Merkez	27
	Kiraz	10		Taşucu	12
	beydağı	1		Tarsus	35
	Torbalı	39		Anamur	11
	Selçuk	4		Tece	76
	Ödemiş	8		Kargapınarı	13
	Tire	8		Çeşme	59
	Urla	1		Tömük	51
	Çeşme	1		Arpaçbahşiş	23
	Eski Foça	1		Erdemli	9
	Foça Mandıra	1		Kocahasanlı	7
	TOPLAM	**253**		Limonlu	23
MUĞLA (Ayrıca, İl'de 663 adet müstakil arıtma tesisi bulunmaktadır.)	Bodrum	3		Kumkuyu	9
	Dalyan	1		Ayaş	17
	Köyceğiz	1		Atakent	9
	Ortaca	1		Atayurt	15
	Dalaman	2		Arkum	11
	Marmaris	2		Narlıkuyu	3
	TOPLAM	**10**		Yeşilovacık	14
AYDIN	Aydın	3		Büyükeceli	5
	Çine	2		Aydıncık	8
	Kuşadası	66		Tekeli	12

	Nazilli	2		Tekmen	7
	Didim	35		Bozyazı	25
	Söke	8		Ören	10
	TOPLAM	**116**		**TOPLAM**	**481**
BALIKESİR	Balıkesir	12			
	Ayvalık	18			
	Burhaniye	25			
	Bigadiç	1			
	Edremit	17			
	Gömeç	4			
	Havran	1			
	Kesput	1			
	Bandıra	7			
	Erdek	2			
	Gönen	9			
	Manyas	4			
	Sındırgı	1			
	Susurluk	8			
	TOPLAM	**110**			
ÇANAKKALE	Ezine	3			
	Çan	4			
	Merkez	4			
	Biga	3			
	Lapseki	2			
	TOPLAM	**16**			

1,2 c) Bu güne kadar atıksu arıtma tesislerini yapmamış olan belediyelerin arıtma tesislerini kurmalarını sağlamak amacıyla, Bakanlığımız tarafından 2005-3 sayılı İş Termin Planı Genelgesi yayınlanmıştır. Söz konusu Genelge ile ülkemiz genelinde arıtma tesislerini yapmamış olan belediyelerden nüfuslarına göre tanınan süreler içerisinde yapacakları çalışmaları bir plan dahilinde Bakanlığımıza sunmaları ve uygun görüşümüzü almaları istenmiştir. Bu çerçevede yürütülen çalışmalarla su kaynaklarının kirlilikten korunması, daha sağlıklı bir yaşam ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Deniz ortamının üretimine ve biyo-çeşitliliğine yönelik en büyük tehdit, insanoğlunun karalar üzerinde yürüttüğü, endüstriyel, tarımsal ve yerleşim kaynaklı faaliyetlerden gelmektedir. Bu faaliyetler sonucunda oluşan kirlilik, körfezler ve kıyı suları başta olmak üzere deniz ortamının en üretken ortamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kıyı bölgelerindeki fiziksel değişiklikler, bozulan ekosistemlerin onarımı için kritik öneme sahip olan yaşam ortamlarının zarar görmesine neden olur. Bu da deniz ortamlarına yönelik en önemli tehditlerden birisidir. Kara kökenli kirleticiler, konsantre hale geldiklerinde büyük sorunlara neden olan doğal besin elementleri, toksit maddeler ve çok sayıdaki sentetik bileşiklerden oluşmaktadır. Bu kirleticiler deniz ortamına doğrudan deşarjlarla, nehirler aracılığıyla, taşkın sularıyla ve atmosfer yoluyla taşınmaktadır.

UNEP 1974 yılında yöresel deniz programını başlatmıştır. İlk UNEP yöresel deniz eylem planı olan "Akdeniz Eylem Planı (MAP)" 1975 yılında benimsenmiştir. MAP'ın yasal çerçevesini oluşturan Barselona Sözleşmesi ise 1976 yılında kabul edilmiştir. 1982 yılında

7/5683

"Birleşmiş Milletler Deniz Kanunu Sözleşmesi (UNCLOS)", 1983 yılında da "Kara Kökenli Kirleticiler Protokolü (LBS Protocole)" yürürlüğe girmiştir.

Türkiye, 1992 yılında son kırk yıl içerisinde yoğun tahribata uğramış Karadeniz'in korunması ve rehabilitasyonu için Karadeniz'e kıyısı olan diğer ülkelerle birlikte ortak eylem ve fikir birliği içerisine girmiştir. Bu kapsamda Türkiye, 1992 yılında Bükreş Sözleşmesi ve eki Kara Kökenli Kirliliğin Kontrolü Protokolü'nün taraflarından biri olmuştur.

Söz konusu Barselona ve Bükreş sözleşmeleri ve ekleri çerçevesinde ülkemizin, diğer taraf ülkelerle birlikte, öncelikleri, önlemleri, zaman çizelgeleri ve uygulamaları içeren "Kara Kökenli Kirleticilere İlişkin Ulusal Eylem Planı" hazırlanarak kurum ve kuruluşların görüşüne sunulma aşamasına gelmiştir.

Konu ile ilgili çalışmalar bir proje kapsamında yürütülmekte olup, bu proje Kara Kökenli Kirleticiler Ulusal Eylem Planı hazırlanması için belirlenen Ege, Akdeniz, Marmara Havzaları ile boğazları kapsamaktadır.

Akdeniz, Ege ve Karadeniz ile ilgili olan çalışmalar sırasıyla 2001-2002 ve 2003 yılları içerisinde tamamlanmıştır.

İlk aşamada Marmara Bölgesine ait karasal kökenli kirleticilerin belirlenmesi çalışmaları tamamlanmıştır.

İkinci aşamada ise, Akdeniz ve Ege Bölgeleri için karasal kökenli kirleticilere ilişkin değerlendirilme yapılmış, havzalar çevresel riskler açısından değerlendirilmiş ve havzaların çevresel öncelikleri belirlenmiş, kirliliğin azaltılmasına yönelik eylem planı hazırlanmış, eylem planı destek araçları belirlenmiş ve yatırım planı oluşturulmuş, ekonomik araçlar tanımlanmıştır. Ulusal Eylem Planında son olarak halkın katılımı bölümüne yer verilmiştir.

Halkın katılımıyla yapılacak toplantılar sonucunda "Kara Kökenli Kirleticilere İlişkin Ulusal Eylem Planı"na son şekli verilecektir.